

Устойчивост на общността чрез социални поръчки(CO-RESP)
Grant Agreement No. 101074089 — CO-RESP — SMP-COSME-2021-RESILIENCE

Декларация за социално отговорни обществени поръчки

Обществените поръчки са организационен процес, чрез който публичните органи купуват стоки и услуги. Добавянето на социално отговорното измерение означава разглеждане и адресиране на социални и етични фактори в такива процедури. Той надхвърля традиционните практики за обществени поръчки, които се съсредоточават главно върху разходи, качество и доставка и отчита по-широките въздействия върху обществото и околната среда. Целта на социално отговорните поръчки е да насърчава положителни социални, екологични и икономически резултати по цялата верига на доставки. Това включва оценка на доставчиците не само въз основа техните способности да отговарят на изискванията на организацията, но и на тяхното придържане към етничните трудови практики, стандартите за правата на човека, екологичната устойчивост и ангажираността на общността.

Съфинансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската комисия. За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито Европейската комисия.

**Съфинансирано от
Европейския съюз**

Европейската комисия активно насърчава социално отговорните обществени поръчки (SRPP) чрез различни инициативи. Основните цели, които те стремят да постигнат с тези инициативи, включват устойчиво развитие, етични вериги за доставки, пазарни възможности за компании, които отговарят на критериите за устойчивост и социална отговорност, стимулират иновациите и подкрепят бизнеси, които предлагат устойчиви и етично произведени стоки и услуги, кръгова икономика, социално включване и разнообразие, и координиран подход в целия ЕС.

CO-RESP е 2-годишен проект съфинансиран от Европейската комисия, чрез Програмата за единен пазар (SMP COSME). Неговата цел е да помогне на публичните власти да създадат нови работни места за хора с увреждания и други групи в неравностойно положение, чрез използването на „Социално отговорни обществени поръчки“(SRPP), чрез подкрепа на обмена на добри практики и засилване на междурегионалното сътрудничество между участниците в социалната икономика и регионални/местни власти на европейско ниво, по-специално относно SRPP. С CO-RESP партньорите по проекта искат да насърчат социално включване и приобщаващ пазар на труда.

Тази декларация е резултат от поредица от дискусии, изследвания, семинари, конференции за това как да се насърчава използването на SRPP, когато става въпрос за насърчаване на заетостта на хора с увреждания. Следователно той е резултат от многосекторен и трансевропейски опит и познание по този въпрос. Тази декларация има за цел да подкрепя публичните органи да се възползват максимално от обществените поръчки за постигане на гореспоменатата цел.

Правната рамка

Разпоредбите на Директивата на ЕС за обществените поръчки (2014/24/ЕС) насърчават по-справедлив, по-достъпен и приобщаващ пазар на труда за хората с увреждания и групите в неравностойно положение като цяло. По-специално, директивата предвижда три основни входни точки:

1. Първата има за цел да улесни участието на икономически субекти и защитени работилници със специфични характеристики чрез

а. **Член 20**, запазени договори. Членът предвижда възможност за ограничаване на конкуренцията до икономически субекти и защитени работилници, чиято основна мисия е социалната и професионална интеграция на работници с увреждания за всякакъв вид договор.

б. **Член 77**, осигуряване на социални и здравни услуги. Този член намалява броя на потенциалните участници в търга в сектора, като ограничава участието до тези, които имат мисия за обществена услуга и които отговарят на условията по отношение на управление.

2. Втората подкрепя участието на МСП и социални предприятия чрез:

а. **Член 46**, разделяне на части. Множество организации могат да се възползват от разделянето на договорите за обществени поръчки на части. Такива инструменти могат да се използват успоредно със запазените договори, предвидени в член 20.

б. **Член 71**, подизпълнение: има голям потенциал за улесняване на участието на малки и средни предприятия (МСП) и предприятия от социалната икономика в договорите за обществени поръчки.

3. Третата точка предвижда инструменти, които се прилагат за всички икономически субекти.

а. **Член 67**, критерии за възлагане. Членът определя възложената оферта като *„икономически най-изгодната оферта от гледна точка на възложителя [...] чрез прилагане на подхода на рентабилността, [...] която се оценява въз основа на критерии, включващи качествени, екологични и/или социални аспекти, свързани с обекта на въпросната обществена поръчка .Такива критерии могат да включват например: [...] качество, включително технически качества, естетически, функционални характеристики, достъпност, дизайн за всички потребители, социални, екологични и иновативни характеристики, както и търговия и нейните условия“*.

б. **Член 70**, клаузи за изпълнение. Членът предвижда, че *„възлагащите органи могат да определят специални условия, свързани с изпълнението на договор, при условие, че те са свързани с обекта на договора“*.

с. **Член 74-76**, облекчен режим на социално-здравно обслужване. Членовете гласят, че *„Обществени поръчки за социални и други специфични услуги [...] трябва да се присъждат в съответствие с настоящата глава, където стойността на договорите е равен или по-висок от [определен] праг“*. В същото време *“държавите-членки гарантират, че възлагащите органи могат да вземат предвид необходимостта от осигуряване на качество, продължителност, достъпност, финансова достъпност, наличност и изчерпателност на услугите, специфичните нужди на различни категории потребители, включително групи в неравностойно положение и уязвими групи, включване на иновации и овластяването на потребителите*.

Държавите членки могат също така да предвидят, че изборът на доставчик на услуги се прави въз основа на търг, представящ най-доброто съотношение цена/качество, като се вземат предвид критериите за качество и устойчивост на социалните услуги”.

Създаване на възможности за заетост

Конкурентният характер на икономиките, пазарите на труда и бизнесът в Европа изисква лоялна конкуренция между страните. Поради това е важно публичните органи да създават условия за лоялна конкуренция и да не поставят в неравностойно положение онези организации, които наемат хора с увреждания. Това може да стане, например, чрез субсидии за държавна помощ, покриващи обучение или намалена трудоспособност. Това може да се направи и чрез създаване на повече „пазарни възможности” за социално отговорни работодатели от типовете, посочени по-горе. Точно там социално отговорните обществени поръчки могат да играят основна роля.

Както всички други, хората с увреждания имат право на заетост. Също така, в съответствие с подхода базиран на правата на хората и обществото като цяло, отношението и обществената среда около хората с увреждания играят ключова роля в гарантирането на изпълнението на тези права. Както и системите за качествено образование, обучение и социална сигурност, които трябва да реагират бързо, за да предотвратят риска от бедност. Етикетът „нетрудоспособност” трябва да отпадне.

За да постигнат това, хората с увреждания също се нуждаят от специално разработена политика за подкрепа, гъвкави решения и условия към пазара на труда, както и осигурена дългосрочна подкрепа и услуги за заетост и личностно развитие.

На хората с увреждания трябва да се предоставят същите условия за работа, равни с останалите.

Това означава:

- Заетост на свободния пазар на труда с или без подкрепа, индивидуални стажове за подкрепа и лична помощ;
- Справедливо и равностойно възнаграждение за труда, включително всички законови преимущества;
- Трудови и синдикални права наравно с останалите работници;
- Справедливи и равни условия на труд с другите работници и включване, като се гарантира, че хората с увреждания са интегрирани с трудовия колектив и клиенти ;
- Хората с увреждания не са изключени от повишение и възможности за професионално развитие.

В наши дни, с многобройни свободни работни места на пазара на труда, има няколко фактора, които биха могли да насърчат прехода от защитен към обичаен пазар на труда за хора с увреждания. Например, партньорствата с работодателите стават все по-важни, тъй като те биха позволили по-приобщаващо проектиране на работа и работна среда, като същевременно се дава възможност и подкрепа на работодателите за адаптиране на подходящи условия на работното място според вида увреждане на работника.

Ключови послания към публичните органи:

1. В съответствие с настоящите европейски демографски тенденции, характеризиращи се със застаряване на населението и ниска раждаемост, през следващите години се очаква прогресивно намаляване на свободната работна ръка. Това, наред с продължаващата екологична криза и икономическите трудности на континента, поставя значителни предизвикателства пред растежа и просперитета на Европа. В тази степен социално отговорните обществени поръчки представляват мощен инструмент с висок потенциал за обръщане на ситуацията, чрез насърчаване на промяна в динамиката на пазара на труда, за да се включат лица с увреждания или групи в неравностойно положение, като същевременно се използват други социални и екологични политики за намаляване на икономическите и климатичните заплахи.

2. В контекста на пазарите на труда, социално отговорните обществени поръчки представляват полезен инструмент за заетост на хора с увреждания и други групи в неравностойно положение. Добрите практики по темата, правните разпоредби и съответните резултати трябва да бъдат публично обсъдени на високо ниво от държавите. Това би осигурило значително разпространение и възможност за обмен на идеи и процедури за бъдещо подобряване на националните рамки.

3. Директива на Европейския съюз за обществени поръчки 2014/24/ЕС предлага правното основание за социално отговорните обществени поръчки, които да бъдат въведени в националните правни рамки на държавите-членки.

Тъй като директивата включва само минимални стандарти, правителствата и съответните органи трябва да бъдат задължени да подобрят разпоредбата на национално ниво, например, чрез увеличаване на процента на тръжните процедури, които включват социални клаузи или създаване на система за наблюдение на обществените поръчки. Също правителството и властите трябва да разработят насоки за прилагането на принципите за социално отговорните обществени поръчки на местно, регионално и национално ниво.

4. В съответствие с разпоредбите на директивата, критерият за най-евтиния оферент следва постепенно да бъде елиминиран, освен при извънредни обстоятелства и когато оферентите трябва да спазват стандартите за качество преди поканата. Новата парадигма на MEAT - Най-икономически изгоден търг - предвижда няколко критерии, които включват, наред с други, социални и екологични клаузи, качествено изпълнение при доставка на поръчката, технически качества и съотношение цена-качество.

5. Улесняване и активно насърчаване на създаването на работни места за хора с увреждания и други уязвими групи на отворения пазар на труда, чрез използване на социално отговорни обществени поръчки.

6. Поставяне на амбициозни цели в договорите за обществени поръчки за постигане на социални резултати. Това би направило социално отговорните обществени поръчки по-привлекателни и с добри решения в своята цел.

7. Създаване на положителни отношения и връзки, водене на диалог между заинтересованите страни и други държавни институции, с организации за хора с увреждания, със субектите на социалната икономика и конвенционалния бизнес, наемащи хора с увреждания.

8. Ускоряване повишаването на квалификацията и преквалификацията на публичните органи, отговарящи за процесите на обществени поръчки, за гарантиране на съответствие с принципите на обществените поръчки, посочени в Директива 2014/24/ЕС.

9. Необходимо е да се събират показатели за резултатите от предприятията, участващи в договори за обществени поръчки. Липсата на статистика затруднява измерването на ефективното въздействие на тези организации върху местните общности. Прилагането на официални системи за събиране на данни би послужило да има надеждни и значими доказателства за това.

10. За да превърнат социално отговорните обществени поръчки в ценен и ефикасен инструмент, посредническите организации, подкрепящи предприятията при включването на социални критерии в техните поръчки, са от решаващо значение. Това също би увеличило изграждането на капацитет на предприятията, като засили конкуренцията на пазара на труда. Такива организации биха могли да помогнат на предприятията да се съобразят с изискванията на договора на ранен етап, докато са в пряк контакт с възлагащите органи в ролята на посредник.

Контакт: [Project\(@\)naso.bg](mailto:Project(@)naso.bg)

Zentrum für
Sozialwirtschaft

Съфинансирано от
Европейския съюз